

การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร

An application of the five ennobling virtues principle for living
of lower secondary school students in, Bangkok

¹พระครูปลัดเอกกวี วิสุทธิสีโล (แก้วเอี่ยม)

Phrakhrupalad Eakkawee Visuddhisilo (Geawiam)

²พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท

Phrakhrusangkharak Abhichando

³วิชชุดา ฐิติโชติรัตน

Witchuda Titichoatrattana

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,2,3}Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Corresponding author, e-mail: eakawee908@gmail.com

Received November 11, 2024; Revised December 30, 2024; Accepted: December 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานครตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 175 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกามสังวร ค่าเฉลี่ยที่ 3.48 รองลงคือ ด้านสติสัมปชัญญะ ค่าเฉลี่ยที่ 3.36 ด้านสัจจะ ค่าเฉลี่ยที่ 3.32 ด้านเมตตากรุณา ค่าเฉลี่ยที่ 3.13 และ ด้านสมาธิสมาธิ ค่าเฉลี่ยที่ 3.11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายค่าการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อาชีพผู้ปกครอง และสภาพความเป็นอยู่ แตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมแตกต่างกัน เป็นการยอมรับสมมติฐาน

ที่ตั้งไว้ การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับชั้น แตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมไม่แตกต่างกัน เป็นปฏิเสฐสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: การใช้ชีวิต; เบญจธรรม; นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

Abstract

The objectives of this research are 1) to study living life according to the five principles of lower secondary school students. In one school in Bangkok 2) To compare living life according to the principles of the five principles of lower secondary school students. In one school in Bangkok according to personal factors. This research is a survey study. The sample consisted of lower secondary school students in a school. In Bangkok, 175 people used questionnaires as a research tool. The data were analyzed using descriptive statistics, including frequencies and percentages, means and standard deviations. And inferential statistics by one-way analysis of variance. The research results found that Living life according to the five principles of lower secondary school students in one school in Bangkok is at a moderate level When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the sensual aspect, an average of 3.48, followed by the aspect of mindfulness, an average of 3.33, the truth aspect, an average of 3.32, the kindness and compassion aspect, an average of 3.13, and Right livelihood, average at 3.11. The results of the pairwise comparison of the mean scores regarding the practice of the Five Precepts among lower secondary school students in a school in Bangkok revealed the following. The practice of the Five Precepts among lower secondary school students in a school in Bangkok differed significantly based on gender, parents' occupations, and living conditions. This finding supports the proposed hypothesis. However, the practice of the Five Precepts among lower secondary school students in the same school did not differ significantly based on grade levels. This finding rejects the proposed hypothesis.

Keywords: Livelihood; Benchadhamma; Lower secondary school students

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันเผชิญกับหลายสถานะที่มีผลต่อวิถีชีวิตของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญ สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลให้มีพฤติกรรมการลอกเลียนแบบมากขึ้น โดยมีการแต่งกาย รับประทานอาหาร การใช้สิ่งของแบรนด์ชื้อเสียง และการใช้ชีวิตอยู่ในวัฒนธรรมที่มีแนวโน้มเป็นอย่างมาก มีการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยและการเข้าถึงข้อมูลสื่อต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมอย่างง่ายดาย เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้อาจส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและสังคม โดยมีการแข่งขันในเรื่องต่าง ๆ และลืมหรือละเลยในการนึกถึง

สภาวะทางจิตใจ ทำให้มีผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มเยาวชนที่มักจะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เช่น การใช้ยาเสพติด การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การพนัน การทะเลาะวิวาท การลักทรัพย์ และการขโมย (ศศนันทกฤษณะวนิชและสรโรชา ขวัญพรหม: ออนไลน์) ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นจากการขาดศีลธรรมที่ฝังาม หรือการหลงใหลฝึกฝนในทางเสื่อม เข้าใจผิด และขาดการชี้แนะที่ถูกต้อง ถ้าหากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนถูกปล่อยปละละเลยไว้ อาจส่งผลให้เกิดความวุ่นวายในสังคมอย่างไม่มีที่สิ้นสุด (Thailand Policy Lab Team: ออนไลน์) โดยเฉพาะในวัยเยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญของชาติ ที่มีความสำคัญในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ดังนั้นการให้ความสำคัญและการสนับสนุนในด้านการพัฒนาสมรรถภาพทางจิตใจและความรับผิดชอบในวัยเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างสังคมที่มั่นคงและสุขภาพดีขึ้นได้ในอนาคต (จำลองลักษณ์ สุจริตจันทร์: 2554)

หากจะมองถึงการแก้ปัญหาที่กล่าวมา นอกจากสถาบันครอบครัวแล้ว โรงเรียนยังเป็นสถานที่ ที่เยาวชนหรือนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญา สังคมและจริยธรรมเพราะเด็กและเยาวชน เป็นดังความหวังของครอบครัวสังคมและประเทศชาติในอนาคตตามที่ท่านพุทธทาส(2559) กล่าวว่า การที่มนุษย์ในอนาคตจะมีฐานะทางศีลธรรมดีขึ้นก็เพราะเยาวชนมีศีลธรรมดีขึ้น มิฉะนั้นแล้วจะไม่มีมนุษย์อยู่ในโลกพร้อมกับที่ไม่มีศีลธรรม เรื่องนี้ขอเตือนซึ่งกันและกันไว้ให้ระลึกถึงอยู่เสมอว่า มนุษย์อยู่ได้เพราะศีลธรรม หมดยศศีลธรรมเมื่อไรก็ไม่มีความหมาย ท่านพุทธทาส (2559) ยังได้กล่าวไว้อีกว่าเด็กและเยาวชนต้องรู้ถึงสิ่งที่จะต่อสู้กับข้าศึกทั้งหลายภายในภายนอกได้ก็คือ สัมมาทิฐิที่สร้างขึ้นมาจากธรรมสัจจะ เฉพาะกรณีเยาวชนต้องมีความเข้าใจถูกต้องสำหรับเรื่องนั้น ๆ ในพุทธศาสนามีหลักธรรมสำคัญอยู่อย่างหนึ่งซึ่งมีชื่อว่า เบญจธรรม เรียกว่าเป็นหลักธรรมสำหรับการดำเนินชีวิตที่ดีงามเพราะมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กัลยาณธรรม เป็นหลักธรรมที่เน้นไปที่คุณค่าและพฤติกรรมที่ดีและงดงาม เป็นหลักปฏิบัติที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีความเป็นกัลยาณชนซึ่งมีผลให้ชีวิตของพวกเขาเป็นไปอย่างสงบสุข มีความสุขโดยรวม และปราศจากศัตรูและความทุกข์ทรมาน หลักกัลยาณธรรมมีความหมายเหนือกว่าการปฏิบัติพฤติกรรมอย่างเดียว เนื่องจากมันเป็นการเสนอแนะให้ผู้ปฏิบัติมีพฤติกรรมที่เชื่อมโยงกับคุณค่าและความสำคัญทางจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้นมนุษย์เป็นมนุษย์โดยแท้จริง พระพุทธศาสนาให้เห็นถึงความสำคัญของกัลยาณธรรมโดยเฉพาะ โดยอธิบายว่า การปฏิบัติตามหลักกัลยาณธรรมทำให้เราเป็นมนุษย์ที่แตกต่างจากสัตว์อื่น ๆ ในโลก การปฏิบัติตามกฎหมายและมีความสุจริตทางกาย การใช้คำพูดที่เป็นมิตรและสุจริต และการมีจิตใจที่สงบและสุข เป็นส่วนหนึ่งของการเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าและสมบูรณ์ การปฏิบัติตามกัลยาณธรรมทำให้เราปลดปล่อยจากความทุกข์ทรมานและความเดือดร้อนในสังคม ซึ่งนอกจากนี้ยังช่วยให้เราเป็นกัลยาณชนที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นและสร้างสังคมที่ดีขึ้นอย่างเป็นธรรม ซึ่งกัลยาณธรรมเป็นฐานสำคัญในการสร้างชีวิตที่มีความสุขและมีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง (พระอธิการธนาธร นาถมโหม (เทพวรรณ) : 2564) ซึ่งจากการวิจัยของ พระใบฎีกาพายุพิ สิริธมโม (เกตุน้อย) (2563) ได้เสนอไว้ว่าครูผู้สอน และครอบครัวควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักเบญจธรรมเบญจศีล โดย เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน การดำเนินชีวิต มีเมตตาและมีน้ำใจกับนักเรียนด้วยการสอนการชี้แนะแนวทางในสิ่งที่เป็นประโยชน์ บาปบุญคุณโทษ เพื่อเป็นการปลูกฝังและซึมซับเข้าไปในจิตใจจนสร้างให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม เช่นเดียวกันกับการศึกษา ของ เอก

วิทย์ นันทศรี (2565) ที่เสนอให้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงตามหลักเบญจธรรม สะท้อนให้เห็นความสำคัญของหลักเบญจธรรมที่สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาชีวิตวัยรุ่น ที่เป็นเด็กและเยาวชนอนาคตของชาติได้ เช่นเดียวกันกับผลการศึกษาของ วาสนา เอี่ยมสิน (2565) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียน ก็เสนอแนะให้มีการส่งเสริม ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และให้แนวทางในการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาสังคมอันเกิดจากวัยรุ่นและส่งเสริมการดำเนินชีวิตที่ดีงามต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวมา ประกอบกับผู้วิจัยได้ศึกษาในสาขาวิชาจิตวิทยาชีวิตและความตาย ได้เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งหลักเบญจธรรมเป็นแนวทางที่ชัดเจนในการให้วัยรุ่นหรือเด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องดีงาม บทความนี้จึงต้องการนำเสนอ การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนและเปรียบเทียบความแตกต่างตามปัจจัยส่วนบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอเป็นสารสนเทศที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานครตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 175 คน ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

- 1) แบบสอบถาม ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถามและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ โดยหาค่า IOC เป็นรายข้อได้ค่าเท่ากับ 0.6-1.00

- 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด และนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Method) ซึ่งได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .805

- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) ระดับการใช้หลักเบญจธรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

ระดับหลักเบญจธรรม	$\bar{X}$	$S.D.$	ระดับ
เมตตากรุณา	3.13	.574	ปานกลาง
สัมาอาชีวะ	3.11	.570	ปานกลาง
กามสังวร	3.48	.559	ปานกลาง
สัจจะ	3.32	.488	ปานกลาง
สติสัมปชัญญะ	3.36	.578	ปานกลาง
ภาพรวม	3.28	.417	ปานกลาง

จากตารางแสดงให้เห็นว่า การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กามสังวร ($\bar{X} = 3.48$, $S.D. = .559$) รองลงคือ สติสัมปชัญญะ ($\bar{X} = 3.36$, $S.D. = .578$) สัจจะ ($\bar{X} = 3.32$, $S.D. = .488$) เมตตากรุณา ($\bar{X} = 3.13$, $S.D. = .574$) และ สัมาอาชีวะ ($\bar{X} = 3.11$, $S.D. = .570$)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานครตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่เพศแตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คะแนนการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	$S.D.$	t	$Sig.$
ชาย	102	3.19	.417	-3.430	.001***
หญิง	73	3.40	.387		

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

จากตารางที่ 4.8 พบว่านักเรียนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยการใช้หลักเบญจธรรมในการดำเนินชีวิตเท่ากับ 3.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .387 นักเรียนเพศชายมีค่าเฉลี่ยการใช้หลักเบญจธรรมในการดำเนินชีวิตเท่ากับ 3.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .417

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่า $Sig. = 0.001$ น้อยกว่า 0.05 นั่นคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เพศชายและหญิงมีค่าเฉลี่ยคะแนนการใช้

หลักเบญจธรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า เพศต่างกันมีค่าเฉลี่ยการใช้หลัก เบญจธรรมในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่ระดับชั้นแตกต่างกัน มีดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับชั้น

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.890	2	.445	2.612	.076
ภายในกลุ่ม	29.308	172	.170		
รวม	30.198	174			

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งปฏิเสธและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.362	3	.454	2.691	.048*
ภายในกลุ่ม	28.836	171	.169		
รวม	30.198	174			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางแสดงผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 นั่นคือ นักเรียนที่อาชีพของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ต่อไป ผลปรากฏดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพผู้ปกครอง	$\bar{X}$	รับ ราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน	รับจ้าง
(1) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.31	-	-.142	.015*	.083
(2) ค้าขาย	3.45		-	.157	.226

(3) พ่อบ้าน/แม่บ้าน	3.30			-	.069
(4) รับจ้าง	3.28				-

จากตารางเมื่อพิจารณาการดำเนินการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย กับนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจะพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจจะมีคะแนนเฉลี่ยการใช้หลักเบญจธรรมในการดำเนินชีวิตดีกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง

สมมติฐานข้อที่ 4 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่สภาพความเป็นอยู่แตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.028	2	.014	.081	.922
ภายในกลุ่ม	30.170	172	.175		
รวม	30.198	174			

จากตารางแสดงผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า Sig. มากกว่า 0.05 นั่นคือ นักเรียนที่สภาพความเป็นอยู่แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยการใช้หลักเบญจธรรมในการดำเนินชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4 ที่ว่า สภาพความเป็นอยู่แตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ที่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ วาสนา เอี่ยมสิน(2565) ศึกษาเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียน โรงเรียนไม่เรียงประชาสรรค์ อำเภอนางรอง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะนักเรียนในกรุงเทพมหานครนั้นถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็กก็จะเป็นกลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน คุณภาพชีวิตไม่ได้ดีมากนักบรรยาการครอบครัวและชุมชนไม่สนับสนุนให้สามารถดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมได้มากนัก ซึ่งทางโรงเรียนและชุมชนควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณธรรมด้านเบญจธรรมให้กับนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กนักเรียน โดยอ้างอิงการศึกษาของ เอกวิทย์ นันทศรี(2565) เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนโรงเรียนอุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์

ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนอุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมและรายด้าน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการบ่มเพาะจิตใจนักเรียนต่อไป

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กามสังวร รองลงคือ สติสัมปชัญญะ สังขะ เมตตาการุณา และ สัมมาอาชีวะ ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งคือ นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นอยู่ในวัยมัธยมศึกษาตอนต้น ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องชู้สาวหรือพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมนั้นยังไม่ปรากฏชัดมากนัก แตกต่างจากการศึกษาของ มนตรี อินตา(2560) ที่ศึกษากับวัยรุ่นในระดับอุดมศึกษา พบว่า ปัญหาที่พบมากคือ การไม่รักนวลสงวนตัว การบริโภคสื่อลามก และไม่ให้เกิดริตเพศตรงข้ามซึ่งส่งผลถึงพฤติกรรมไม่ชู้สาว อย่างไรก็ตามการส่งเสริมให้นักเรียนมีความตระหนักรู้ถึงการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมก็เป็นสิ่งสำคัญเพราะปัจจุบันนักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อประเภทนี้ได้ง่าย ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือกับหลายฝ่ายเพื่อส่งเสริมนักเรียนในด้านเบญจธรรมก็จะเกิดผลสัมฤทธิ์ ดังการศึกษาของ พระบุญเลี้ยง โอภาโส (สุขพิพัฒน์)(2561) และ พระใบฎีกาสองเมือง อธิมุตโต (จอมพล)(2560) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระยะที่ 1-2 ชุมชนอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่พบว่า การบูรณาการกิจกรรมที่หลากหลายและอาศัยความร่วมมือหลายฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บ้าน วัดและโรงเรียน จะต้องร่วมมือกันรณรงค์และทำความเข้าใจให้กับนักเรียน หากว่าผลักดันได้สำเร็จก็จะเกิดผลดีนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนได้ เหมือนกับการศึกษาของ มนตรี วงษ์สะพานและคณะ(2560) ได้วิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนากลไกการเสริมสร้างวินัยด้านความซื่อสัตย์สุจริตในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับมากหลักการดำเนินการพัฒนา และชุมชนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างส่งผลต่อความซื่อสัตย์สุจริต

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อาชีพผู้ปกครอง และสภาพความเป็นอยู่ แตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมแตกต่างกัน เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งมีทั้งสอดคล้องและแตกต่างกับผลการศึกษาของ วาสนา เอี่ยมสิน(2565) ที่พบผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของนักเรียน พบว่า ระดับชั้นปี ระดับเกรดเฉลี่ย อาชีพของบิดามารดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนรายได้ต่อเดือนของบิดามารดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาในด้านระดับชั้น ที่พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับชั้น แตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมแตกต่างกัน เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยจะต้องเข้าไปพิจารณาว่า อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้ระดับชั้นแตกต่างกันนักเรียนถึงการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นขั้นค้นพบที่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วิสวัช ตรีไวย(2561) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีระดับการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตไม่แตกต่างกัน จากการอภิปรายดังกล่าวเป็นไปได้ว่า พัฒนาการด้านจริยธรรม เป็นส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมเด็กและเยาวชน ดังที่ นพ. พนม เกตุมาน ได้

ให้ความเห็นว่า ในวัยรุ่นตอนต้น การควบคุมอารมณ์ยังไม่ค่อยดีนัก บางครั้งยังทำอะไรตามอารมณ์ตัวเองอยู่บ้าง แต่จะค่อยๆดีขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น อารมณ์เพศวัยนี้จะมีมาก ทำให้มีความสนใจเรื่องทางเพศ หรือมีพฤติกรรมทางเพศ เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติในวัยนี้ แต่พฤติกรรมบางอย่างอาจเป็นปัญหา เช่น เบี่ยงเบนทางเพศ กามวิปริต หรือการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น ซึ่งการที่จะส่งเสริมเด็กวัยนี้นั้นก็ต้องมีความเข้าใจ จากผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับความเห็นของ นพ.อัมพล สุอำพัน (ออนไลน์) ที่มองว่า วัยรุ่นมักจะไม่ฟังคำแนะนำ สิ่งที่เราพูดให้ฟัง วัยรุ่นจะคิดว่าไปสั่งสอนเขา สิ่งที่เขาเจอเจอจิกกับวัยรุ่น วัยรุ่นก็จะบอกว่าถูกพ่อแม่ด่าอีกแล้ว สอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการศึกษาของ พระเอกนิรินทร์ อาภากร (2561) ที่ให้แนวทางในการนำเบญจธรรมไปใช้เพื่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนว่า ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจธรรม เบญจธรรมข้อที่ 1 พบว่า มีการประยุกต์ใช้กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์แม่เมตตา กิจกรรมจิตอาสา เบญจธรรมข้อที่ 2 พบว่า มีการจัดประสบการณ์ในอาชีพต่างๆ เช่น การทำขนมพื้นเมือง จักสาน เบญจธรรมข้อที่ 3 พบว่า มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมคนดีของสังคม เบญจธรรมข้อที่ 4 พบว่า มีการส่งเสริมให้นักเรียนกล้ายอมรับความผิดเมื่อตนเองทำผิด เบญจธรรมข้อที่ 5 พบว่า มีการประยุกต์ใช้การจัดกิจกรรมสวดมนต์นั่งสมาธิ กิจกรรมกล่าวคำพิจารณาอาหาร

บทสรุป

การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อาชีพผู้ปกครอง และสภาพความเป็นอยู่แตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมแตกต่างกัน เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับชั้น แตกต่างกัน มีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมไม่แตกต่างกัน เป็นปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักธรรมเบญจศีลและเบญจธรรม
2. สถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการศึกษาวิถีปฏิบัติเบญจธรรมเพื่อแก้ปัญหาในสังคมของกลุ่มวัยรุ่นอย่างยั่งยืนโดยให้ความรู้แก่ครูและผู้ปกครองเพื่อปลูกฝังค่านิยมในการใช้หลักเบญจธรรมในการดำเนินชีวิตเพื่อถ่ายทอดให้แก่เยาวชนในทุกเพศทุกวัย ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. การศึกษานี้เป็นแบบวิจัยเชิงสำรวจ ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้รายละเอียดระดับลึกในรายบุคคลเพื่อให้เข้าใจและเข้าถึงนักเรียนอันจะเป็นข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนานักเรียนต่อไป

2. การศึกษาครั้งนี้ค้นพบว่า นักเรียนมีการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมในระดับปานกลาง จึงเสนอว่าควรมีการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อให้ได้แนวทางหรือรูปแบบในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเบญจธรรมสำหรับนักเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จำลองลักษณ์ สุจริตจันทร์. (2554). การศึกษาพฤติกรรมด้านเบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนประชาธิปไตยวิทยาการ จังหวัดปทุมธานี. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*
- พระใบฎีกาพายุ์ สิริธมโม (เกตุน้อย). (2563). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยกระบวนการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักเรียนโรงเรียนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย* 9(1), 37-38.
- พระบุญเลี้ยง โอภาโส (สุขพิพัฒน์). (2561). การดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะในมรรคมืองค์ 8 ตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท. *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสนา และปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*.
- พระใบฎีกาสองเมือง อธิมุตโต (จอมพล). (2560). ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระยะที่ 1-2 ชุมชนอำเภอมะขาม จังหวัดเชียงราย. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2549). *เยาวชนกับความความรอดของสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- พระอธิการธนาธร นาถธมโม(เทพวรรณ). (2564). กัลยาณธรรม: กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์, *Journal of Roi Kaensarn Academi* 6(12), 423
- พระเอกนรินทร์ อาภากร. (2561). การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนเทศบาลสันมหาพน อำเภอมะขาม จังหวัดเชียงใหม่ *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา* 9(1). 82-83
- พนม เกตุมาน(2567). พัฒนาการวัยรุ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2567, จาก http://www.psychlin.co.th/new_page_56.htm
- มนตรี วงษ์สะพานและคณะ. (2560). การวิจัยและพัฒนากลไกการเสริมสร้างวินัยด้านความซื่อสัตย์ สุจริตในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนตรี อินตา. พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *รายงานการวิจัย. คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- วาสนา เอี่ยมสิน และคณะ. (2565). การดำเนินชีวิตตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียน โรงเรียนแม่เรียงประชาสรรค์ อำเภอดงขาง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย* 9(7), 191-192.
- วิสวัช ตรีไวย. (2561). การใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*. 2(1), 7-8.

ศศินันท์ กฤษณะวนิชและสโรชา ขวัญพรหม. 15 ปัญหาวัยรุ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2567, จาก <https://www.thaigoodview.com/knowledge/3585/15-teen-problems>

อัมพล สุอำพัน. (2567). เข้าใจนิสัยวัยรุ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2567, จาก

<https://yimpradtana.wordpress.com/>

เอกวิทย์ นันทศรี. (2565). การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนโรงเรียนอุทัย จังหวัดนครศรีอยุธยา. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์. 4(3), 209.

Thailand Policy Lab Team. (2566). เยาวชนเผชิญปัญหาอะไรบ้างในปัจจุบัน?ผลสำรวจเพื่อสร้างนโยบายเพื่อเยาวชนโดยเยาวชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2567, จาก https://www.thailandpolicylab.com/youth_poll_result_thai/

